

تحلیل خوشه‌ای جایگاه ایران در جهان و روندهای آتی مبتنی بر مولفه‌های حکمرانی خوب

منا آهنی

دانشجوی دکتری مدیریت دولتی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات، تهران، ایران

مرتضی موسی‌خانی (مسئول مکاتبات)

استاد گروه مدیریت دولتی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات، تهران، ایران
m.management2017@yahoo.com

رضا نجف‌بیگی

استاد گروه مدیریت دولتی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات، تهران، ایران

محمدعلی افشار کاظمی

دانشیار گروه مدیریت صنعتی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکز، تهران، ایران

تاریخ پذیرش: ۹۷/۰۵/۲۲

تاریخ دریافت: ۹۶/۰۸/۰۹

چکیده

مطالعه و بررسی حکمرانی خوب و کیفیت نهادهای حکومتی بحثی است که در دهه‌ی ۹۰ میلادی آغاز شد. حکمرانی خوب که شامل شش مولفه: کنترل فساد، اثربخشی دولت، ثبات سیاسی و فقدان خشونت، کیفیت قوانین و مقررات، حاکمیت قانون، حق اظهار نظر و پاسخگویی است، الگویی برای توسعه محسوب می‌گردد. در این مطالعه، از ارزیابی و آمارهای بانک جهانی بر روی شاخص‌های شش‌گانه حکمرانی خوب که هر سال یکبار منتشر می‌گردد، برای تحلیل ۱۸۶ کشور جهان، استفاده گردید. هدف از این پژوهش، بررسی وضعیت کشورها بر مبنای حکمرانی خوب و تعیین جایگاه ایران در بین دیگر کشورها، با استفاده از تکنیک خوشه‌بندی؛ و تحلیل روند جایگاه ایران در افق زمانی ۲۰۲۱ با استفاده از تحلیل سری زمانی است. با بکارگیری روش خوشه‌بندی کشورهای جهان بر مبنای حکمرانی خوب و دفعات هم‌خوشه شدن ایران با دیگر کشورها تفکیک شدند و سپس از بین روش‌های سری زمانی با استفاده از روش هموارسازی نمایی به شیوه ARIMA برای پیش‌بینی شاخص‌های شش‌گانه حکمرانی خوب و چگونگی وضعیت کشور در پنج سال آینده مورد بررسی قرار گرفت. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد در افق زمانی ۲۰۲۱ شاخص پاسخگویی در کشور مسئله‌مند خواهد بود و شاخص حاکمیت قانون و کنترل فساد تقریباً بدون تغییر باقی می‌ماند و از طرفی، روند بقیه شاخص‌ها بهبود مختصری را نشان می‌دهند.

واژگان کلیدی: حکمرانی خوب، بانک جهانی، خوشه‌بندی، پیش‌بینی، تحلیل سری زمانی

مقدمه

صورت گرفته است (Pavel B., 2002). پس از بررسی روش مناسب خوشه‌بندی و تعداد خوشه مناسب در این پژوهش، روش خوشه بندی بر مبنای K-Means مورد استفاده قرار گرفته است.

هدف اصلی این پژوهش، بررسی وضعیت کشورها بر مبنای حکمرانی خوب و تعیین جایگاه ایران در بین دیگر کشورها، با استفاده از تکنیک خوشه‌بندی و پیش‌بینی وضعیت حکمرانی خوب در کشور برای افق زمانی ۲۰۲۱ است. در این پژوهش قصد داریم به این سوالات پاسخ دهیم: بر مبنای شاخص‌های حکمرانی خوب وضعیت هم خوشه‌شدن کشورهای جهان با یکدیگر به چه صورت است؟ بر مبنای شاخص‌های حکمرانی خوب کشور ایران با کدام یک از کشورهای جهان هم خوشه است؟ پیش‌بینی وضعیت شاخص‌های حکمرانی خوب در ایران برای افق زمانی ۲۰۲۱ با استفاده از تکنیک سری زمانی به چه صورت است؟

اطلاع از این موضوع از آن‌جا اهمیت دارد که خوشه‌بندی کشورها بر مبنای حکمرانی خوب موجب خواهد شد تصمیم‌گیران، برنامه‌ریزان و تحلیل‌گران وضعیت کشور، رشد و افول مولفه‌های اصلی حکمرانی خوب را در طی بیست سال مورد بررسی قرار دهند و بر مبنای مقایسه با دیگر کشورها شرایطی را برای ایران مد نظر قرار دهند که بر بهبود شرایط حکمرانی در کشور بیانجامد و عوامل مسئله‌مند مورد تمرکز و بررسی بیشتر قرار گیرند.

۲- چارچوب نظری

در این بخش به مفاهیم حکمرانی خوب، شاخص‌های حکمرانی خوب از نظر بانک جهانی، خوشه‌بندی و سری زمانی پرداخته شده است.

۲-۱ مفهوم حکمرانی و حکمرانی خوب

مفهوم حکمرانی خوب به دلیل جدید بودن آن با تعبیر و تفسیرهای متفاوتی روبه‌رو بوده است. برخی افراد یا نهادها آن را با ویژگی‌هایش تعریف می‌کنند (کارشناسان بانک جهانی) و معتقدند که مؤلفه‌هایی چون مشارکت، حاکمیت قانون، شفافیت، پاسخگویی و مسؤلیت‌پذیری، توجه به آرای عمومی و توافق جمعی (اجماع)، برابری، اثربخشی و کارایی چشم‌انداز استراتژیک حکمرانی خوب را شکل می‌دهند (Baptiste, 2003: 12). برخی نیز آن را با عناصرش معرفی می‌کنند و معتقدند که حکمرانی خوب شامل عناصر ذیل است:

۱. در نظر گرفتن تنوع میان افراد، بین سازمان‌ها و مدیریت

حکمرانی فرآیندی است که از طریق آن نهادهای دولتی به مسائل عمومی می‌پردازند، منافع خود را مدیریت می‌کنند و تحقق حقوق بشر را تضمین می‌کنند، حکمرانی خوب این فعالیت‌ها را به شکل صحیح و به دور از خطا و با محوریت قانون انجام می‌دهد (Smith, 2007). بانک جهانی به عنوان یکی از نهادهای بین‌المللی معتبر برای اولین بار در گزارشی که در سال ۱۹۸۹ منتشر کرده، حکمرانی خوب را به عنوان ارائه خدمات عمومی کارآمد، نظام قضایی قابل اعتماد و نظام اداری پاسخگو تعریف کرده است (World Bank, 1989).

شاخص‌های حکمرانی مورد بررسی در این پژوهش مبتنی بر شش اصل حکمرانی خوب از دیدگاه بانک جهانی^۱ (2015) است، که بدین شرح می‌باشد: کنترل فساد^۲؛ اثربخشی دولت^۳؛ ثبات سیاسی (فقدان خشونت)^۴؛ کیفیت قوانین و مقررات^۵؛ حاکمیت قانون^۶؛ حق اظهار نظر و پاسخگویی^۷ (Kaufmann & Kraay, 2017).

با توجه به اهمیت حکمرانی خوب و از آن‌جا که طرح‌های حکمرانی قادرند در فرآیند نظارت و پاسخگویی اثربخش نقش کلیدی بازی کنند. در این پژوهش وضعیت کشورهای جهان بر مبنای شاخص‌های حکمرانی خوب مورد مطالعه قرار می‌گیرد. بدین منظور نیاز به ابزاری می‌باشد که بتواند داده‌های ذخیره شده از وضعیت حکمرانی خوب را مورد تحلیل قرار داده، و دانش کشف شده را در اختیار برنامه‌ریزان، خط‌مشی‌گذاران و تحلیل‌گران وضعیت حکمرانی خوب در کشور قرار دهد.

روش‌های داده کاوی ابزار مهمی در جهت استفاده سودمند از منابع متنوع و فراوان داده‌ها محسوب می‌گردد. داده‌ها در حجم بسیار زیاد توسط سازمان‌های مختلف تولید گردیده، در بانک‌های داده و یا انبارهای داده سازماندهی می‌شوند. امروزه استفاده از داده کاوی در مدیریت روز به روز در حال افزایش بوده و محققان مدیریت با بهره‌گیری از آن به بررسی رفتار کارکنان، مشتریان و سازمان‌ها می‌پردازند. خوشه‌بندی یکی از روش‌های مهم در داده کاوی است و در بردارنده شناسایی یک مجموعه محدود از خوشه‌ها برای توصیف داده‌ها است. خوشه‌ها می‌توانند متقابلاً منحصر به فرد^۸، سلسله مراتبی^۹ یا همپوشان^{۱۰} باشند (Fayyad U.M, et al., 1996). هر عضو از یک خوشه باید بسیار شبیه به بقیه اعضای آن خوشه و بسیار بدون شباهت با اعضای خوشه‌های دیگر باشد (Han J., Kamber M., 2001). خوشه‌بندی دارای الگوریتم‌های متعددی است و تحقیقات بسیار زیادی در جهت توسعه و اصلاح این الگوریتم

نیروها و نهادهای منطقه‌ای و جهانی.

۲. پویایی محیط‌ها، فرآیندها و تغییر تعاملات میان بازیگران و نهادها.

۳. عقلایی کردن نقش دولت.

۴. تقویت افراد، ذی‌نفعان، شهروندان و جامعه مدنی و بخش خصوصی برای قبول نقش‌ها و مسؤولیت‌های جدید.

۵. ایجاد هم‌افزایی بین حکمرانی رسمی و خودگرانی غیر رسمی.

۶. ظرفیت‌سازی، شامل بهبود منابع انسانی، تقویت خط‌مشی و مدیریت مالی و ایجاد و ارتقای شراکت در زمینه رشد کارساز اقتصادی و برابر در سطوح جهانی، منطقه‌ای، ملی و محلی (Farazmand, 1999: 12).

حکمرانی خوب منجر به جامعه خوب خواهد شد. به کارگیری حکمرانی خوب به عنوان یک مفهوم سنتی چارچوبی برای توسعه در کشورهای در حال توسعه می‌باشد. برای کشورهای فقیر «اصول حکمرانی خوب» به منظور ترویج دریافت کمک از صندوق بین‌المللی پول و بانک جهانی است (De Graaf, 2013).

در عین حال، ایده حکمرانی خوب به طور فزاینده‌ای برای مبارزه با ملت- دولت برای کشف سطوح چندگانه و رویکردهای جدید حکمرانی است (Rhodes, 2007). این تغییر وضعیت می‌تواند رشد اخیر علاقه علمی در استفاده گسترده‌تر از مفهوم حکمرانی خوب را نشان دهد. در نهادهای سنتی دولت تعریف مفصلی از «چگونگی کار» و «درستی کار» وجود ندارد، سوالات درباره کیفیت حکمرانی اتوماتیک‌وار به مرکز توجه بخش عمومی و دانشگاهی تبدیل شده است. سوالات در حوزه اثربخشی و کارایی حکمرانی، علاوه بر اصول اخلاقی به طور کامل، دموکراسی و مشروعیت را هم در بر می‌گیرد (Perry, de Graaf, van der Wal and van Montfort, 2014).

تعریف حکمرانی خوب از دیدگاه سازمان‌های جهانی، از جمله صندوق بین‌المللی پول عبارت است از: حکمرانی همه جنبه‌های مربوط به اداره کشور شامل سیاست‌های اقتصادی و چارچوب تنظیمی را در بر می‌گیرد. سازمان همکاری‌های اقتصادی و توسعه، استفاده از اقتدار سیاسی و اعمال کنترل برای مدیریت منابع جامعه به منظور توسعه اقتصادی و اجتماعی را حکمرانی خوب می‌داند.

بانک جهانی به عنوان یکی از نهادهای بین‌المللی معتبر برای اولین بار در گزارشی که در سال ۱۹۸۹ منتشر کرده،

حکمرانی خوب را به عنوان ارائه خدمات عمومی کارآمد، نظام قضایی قابل اعتماد و نظام اداری پاسخگو تعریف کرده است (World Bank, 1989). ماری رابینسون^{۱۱}، کمیسر ارشد حقوق بشر پس از تعریف حکمرانی که آن را فرآیندی می‌داند که از طریق آن نهادهای دولتی به مسائل عمومی می‌پردازند، منافع خود را مدیریت می‌کنند و تحقق حقوق بشر را تضمین می‌کنند، وی حکمرانی خوب را وضعیتی می‌داند که فعالیت‌های فوق را به شکل صحیح و به دور از خطا و با محوریت قانون انجام می‌دهند (Smith, 2007). هیو^{۱۲} و دیگران (۲۰۰۶) حکمرانی را حل مسائل با رویکرد جدید خط‌مشی‌گذاری و اجتماعی تعریف کرده و معتقدند که نهادهای ملی و بین‌المللی امروزه در سطح وسیعی از این واژه استفاده می‌کنند. حکمرانی شامل فعالیت‌های سنتی دولت است که از طریق آن‌ها تعاملات اجتماعی، نظام‌مند و هدایت می‌شود. نیومایر^{۱۳} (۲۰۰۲) حکمرانی را طریقی می‌داند که در آن خط‌مشی‌گذاران تصمیماتی را اتخاذ می‌کنند که بر اساس آن تصمیمات، امکان تحقق حقوق شهروندی فراهم می‌شود. جریست^{۱۴} (۲۰۰۰) معتقد است که حکمرانی، اعمال عمومی قدرت و فرآیندی است که از طریق آن یک جامعه یا سازمان توسعه می‌یابد (زاهدی، ابراهیم‌پور، ۱۳۹۱: ۳۲ به نقل از Huge, et al., 2006; Neumayer, 2002; Jerisat, 2000).

۲-۲ پژوهش‌های پیشین

مطالعات مختلف داخلی و خارجی بر روی شاخص‌های حکمرانی خوب صورت گرفته که می‌توان به (Börzel & Grimm, 2014; Grindle, 2017; Rotberg, 2014; محمدزاده و همکاران، ۱۳۹۶؛ یگانگی و همکاران، ۱۳۹۵؛ ساعی و روشن، ۱۳۸۹)، اشاره کرد. در حالی که بین مطالعات صورت گرفته موردی مشابه با هدف مطالعه حاضر یافت نشد. در این مطالعه، با ابزارهای تحلیل داده (داده کاوی) نگاهی داده محور به موضوع داریم و بررسی می‌کنیم که چه تفاوت و شباهتهایی میان حکمرانی در کشورهای جهان وجود دارد. به دلیل تعدد شاخص‌های حکمرانی خوب، تشخیص این شباهت و تفاوت‌ها، کار ساده‌ای نیست. لذا، نگاهی خروجی محور با ابزار خوشه‌بندی به این مهم خواهیم داشت و قصد داریم آن‌چه هست را توصیف کنیم. چند مطالعه داخلی و خارجی با موضوع حکمرانی خوب در ادامه ذکر خواهد شد.

از ارائه خدمات واقعی به معنای «حکمرانی» را اندازه‌گیری کنیم، نه این‌که صرفاً به فکر برآورده کردن کیفیت عملیات آن‌ها (طبق نظر روستین)، میزان استقلال بروکراتیک آن‌ها (طبق نظر فوکوباما و دیگران) و یا توانایی آن‌ها برای مداخله یا مجبور کردن شهروندان باشیم؛ و این دست‌آورد فقط با شیوه تولید «حکمرانی خوب» قابل حصول است.

در پژوهشی با عنوان حکمرانی خوب، گریندل^{۱۷} (۲۰۱۷) عنوان کرده که حکمرانی خوب در طی دو دهه گذشته با توجه به تحقیق‌ها و توجهی که بدان شده باز مفهومی مبهم می‌باشد که سبب برانگیختن تفکر در مورد نقش حکمرانی در روند توسعه شده است. علاوه بر، محبوبیت تأثیر حکمرانی خوب، مسئله مهم‌تر اینست که حکمرانی خوب چگونه به تغییر برای بهتر شدن کمک می‌کند. درک راه‌هایی که به بهبود حکمرانی می‌انجامد باید یک تمرکز مهم برای محققان و متخصصانی باشد که نگران نقش حکومت در توسعه، و حامی اصلاحات می‌باشند. در واقع بحث حکمرانی خوب در حال انجام است و بینش دانشمندان و متخصصین توسعه در این زمینه حائز اهمیت است که ممکن است برای افزایش درک ایده حکمرانی خوب، و درک چگونگی ظهور نهادهای حکمرانی، تعامل و گاهاً بهبود شرایط، نیاز به مشاوره داشته باشند.

۲-۳ شاخص‌های حکمرانی خوب از منظر بانک جهانی

بانک جهانی با هدف کمک به کشورها و به منظور کاهش فقر و تقویت رشد پایدار، بر پارامترهای ذیل که ابعاد کلیدی مفهوم حکمرانی را شکل می‌دهد، تأکید می‌کند. ۱. مدیریت بخش عمومی؛ ۲. پاسخگویی؛ ۳. چارچوب قانونی برای توسعه؛ ۴. شفافیت اطلاعات (گزارش توسعه جهانی^{۱۸}، ۲۰۰۲).

مدیریت بخش عمومی بر این مفهوم تأکید دارد که حکمرانی روشی برای اداره کارآمد بخش عمومی خواهد بود. از این طریق امکان ارائه خدمات عمومی بهتر و بازدهی آن نیز بیشتر است. بهبود مدیریت بخش عمومی گامی مهم در کاهش فقر و رشد پایدار خواهد بود.

پاسخگویی از دیگر ابعاد مفهوم حکمرانی است. حکمرانی ترکیبی از اعمال اختیار را پیشنهاد می‌کند که در آن هر بخش به میزان اختیار، پاسخگو نیز می‌باشد. همچنین تصمیم‌گیران هر بخش نسبت به مسائل عمومی پاسخگو و مسؤل خواهند بود. قانون، محوری‌ترین شاخص در حکمرانی است که به موجب آن توسعه و سازوکارهای آن بر محور خود و مبتنی بر قانون خواهد بود. از این رو چارچوب‌های قانونی در توسعه ملاک عمل خواهد بود. در نهایت شفافیت بالا و اطلاعات کافی از دیگر ابعاد

ساعی و روشن (۱۳۸۹) در تحلیلی، به بررسی درک استادان دانشگاه در باب کیفیت حکمرانی در ایران پرداخت. شواهد تجربی نشان می‌دهد که بطور متوسط ۶۷ درصد از پاسخگویان، کیفیت حکمرانی را در ایران کاملاً منفی تا عمدتاً منفی ارزیابی کرده‌اند؛ تنها ۳٫۱ درصد از آنان کیفیت حکمرانی را کاملاً خوب؛ و ۱۲ درصد پاسخگویان نظر بینابین داشته‌اند، در واقع اکثریت پاسخگویان درک منفی در باب کیفیت حکمرانی در ایران دارند و بیشترین میزان داوری منفی مربوط به شاخص کنترل فساد بوده است. برای تحقق حکمرانی خوب مشخصه‌هایی عنوان شده که بی شک وزن و اهمیت هر یک از آن‌ها برای دست یافتن به حاکمیت مطلوب با هم تفاوت دارند. یگانگی، الوانی و معمارزاده (۱۳۹۵) به اولویت‌بندی و درجه اهمیت هر یک از شاخص‌های حکمرانی خوب برای رسیدن به کارایی واحدها و سازمان‌ها پرداختند، که از میان شش شاخص مطرح شده حکمرانی خوب، به ترتیب: پاسخگویی، قانون‌گرایی و ارزش‌گرایی، در اولویت‌های اول تا سوم قرار گرفتند.

در پژوهشی محمدزاده و همکاران (۱۳۹۶) با رویکرد داده-های تابلویی پویا به برآورد رابطه اندازه دولت با حکمرانی خوب و عملکرد اقتصادی، می‌پردازند. بدین منظور، از داده‌های آماری ۵۰ کشور منتخب جهان برای دوره زمانی ۱۹۹۶-۲۰۱۳ استفاده شده است. نتایج نشان می‌دهد که اندازه دولت اثر منفی بر روی شاخص‌های حکمرانی خوب دارد، و اشتغال تأثیر مثبت، و تورم تأثیر منفی بر روی حکمرانی خوب داشته است. و بر اساس برآورد مدل حکمرانی خوب تأثیر مثبت بر روی رشد اقتصادی دارد. و بررسی اثرات متقاطع اندازه دولت و حکمرانی خوب نشان می‌دهد که اندازه دولت از کانال تأثیر منفی بر روی حکمرانی خوب، روند رشد اقتصادی را تضعیف می‌کند.

تحلیلی توسط برزل و گریم^{۱۵} (۲۰۱۸) با هدف ارزیابی این-که، چگونه اروپا با توسعه جوامع بالکان پس از جنگ به سوی صلح پایدار، رونق اقتصادی و دموکراسی متمرکز حرکت می‌کند و آن‌ها را در مسیر دامنارک قرار می‌دهد، انجام گرفت. تحلیل‌ها نشان می‌دهد که اتحادیه اروپا از طریق حکمرانی موثر و دموکراتیک در محدوده جنوب شرقی نقش ایفا کرده است. و توصیه می‌کند که استفاده از ابزارهای حکمرانی سازمانی به طور مداوم برای تصحیح «حکمرانی خوب» به عنوان یک فرآیند پویا بین بازیگران داخلی و خارجی باید جدی گرفته شود.

روتبرگ^{۱۶} (۲۰۱۴) معتقد است اگر هدف، شناسایی رهبران توسعه یافته جهان است باید دید چگونه رهبران وضعیت مردم کشور خود را به طور مداوم ارتقا می‌دهند، که لازم است تقریبی

شخصی نمودن قدرت، فقدان حقوق بشر، فساد نهادینه شده (بومی)، دولت‌های غیر پاسخگو و غیرمنتخب مترادف است و طبیعتاً حکمرانی خوب برعکس موارد ذکر شده خواهد بود (Weiss, 2000). رابطه شاخص‌های شش‌گانه فوق با محورهای سه‌گانه پیش‌گفته در نمودار زیر تصویر شده است:

شکل ۱: مدل بانک جهانی (منبع: بانک جهانی، ۲۰۰۰)

بر اساس نمودار فوق؛ فرآیند انتخاب، عزل و نظارت بر حکومت با حق اظهار نظر و پاسخگویی و نیز ثبات سیاسی و کاهش خشونت، سنجش می‌شود. ظرفیت دولت برای تدوین و اجرای مؤثر سیاست‌ها نیز با اثربخشی دولت و بار مقررات اندازه‌گیری می‌شود و در نهایت احترام مردم و حکومت به نهادهای حاکم بر تعاملات اقتصادی و اجتماعی با شاخص‌های حاکمیت قانون و مبارزه با فساد، سنجش می‌شود.

در نتیجه، هر چه در یک کشور دولت پاسخگوتر، کارآمدتر و با ثبات سیاسی بیشتر باشد، در نتیجه مقررات اضافی و هزینه‌های آن کمتر، حاکمیت قانون گسترده‌تر و فساد محدودتر است. در این صورت گفته می‌شود حکمرانی خوب‌تر است. شدت هر یک از این شاخص‌ها از طریق نظرسنجی از مردم، سرمایه‌گذاران و تحلیل‌گران و گروه‌های مختلف و همچنین جمع‌آوری داده‌های کمی اندازه‌گیری می‌شود (میدری، ۱۳۸۵). همان‌طور که گفته شد، شاخص‌های حکمرانی مورد بررسی در این پژوهش مبتنی بر شش اصل حکمرانی خوب از دیدگاه بانک جهانی (WB, 2015) است، که در زیر شرح داده شده است:

۱- کنترل فساد؛ گوناگون میردال^{۲۴} فساد را در معنای وسیع‌تری مورد مطالعه قرار می‌دهد. به نظر وی، فساد به تمام شکل‌های گوناگون انحراف یا اعمال قدرت شخصی و استفاده نامشروع از مقام و موقعیت شغلی قابل اطلاق است (عباس‌زادگان: ۱۳۸۰: ۱۴). گرچه اندیشمندان در زمینه جنبه‌های مختلف فساد و آثار آن‌ها توافق چندانی ندارند، لیکن همه

حکمرانی خوب است که به موجب آن تصمیم‌گیری با دقت و پیش‌بینی بهتر شکل می‌گیرد (Stiglitz, 1998).

در تحقیقی دیگر توسط بانک جهانی؛ شاخص‌های حکمرانی خوب حاصل تلاش سه تن از محققان بانک جهانی دانیل کافمن، آرت کرای و پابلو زوبیدو لوباتون^{۱۹} است که یافته‌های موسسات مختلف بین‌المللی همچون EIU^{۲۰}، ICRG^{۲۱}، بنیاد هریتیج^{۲۲} و خانه آزادی^{۲۳} پیرامون وضعیت اقتصادی، سیاسی و اجتماعی کشورها را با یکدیگر ادغام کرده و شاخص‌های کلی و جدیدی تحت عنوان شاخص‌های حکمرانی معرفی نموده‌اند.

از نظر بانک جهانی، حکمرانی به عنوان سنت و نهادهایی است که از طریق آن‌ها قدرت به منظور مصلحت عمومی در یک کشور اعمال می‌شود و مشتمل بر سه مؤلفه است.

۱. فرآیندی که از طریق آن، صاحبان قدرت انتخاب، نظارت و تعویض می‌شوند؛

۲. ظرفیت و توانایی دولت برای اداره کارآمد منابع و تنظیم و تدوین و اجرای سیاست‌ها و مقررات درست؛

۳. احترام شهروندان و دولت به نهادهایی که تعاملات اجتماعی و اقتصادی میان آن‌ها را اداره می‌کنند (Kaufmann et al, 2000: 1000).

در ادامه با محوریت سه‌گانه فوق حکمرانی‌های مختلف را توصیف و خوب یا بد بودن هر یک از آن‌ها را اندازه‌گیری کرده‌اند. برای اندازه‌گیری محورهای سه‌گانه فوق در هر یک از حکمرانی‌ها، شاخص‌هایی نیز استفاده شده است. نکته قابل ذکر این است که پژوهش‌گر در این مطالعه، برای حکمرانی خوب شش شاخص ذیل را مد نظر قرار داده است.

۱. کنترل فساد؛
۲. اثربخشی دولت؛
۳. ثبات سیاسی (فقدان خشونت)؛
۴. کیفیت قوانین و مقررات؛
۵. حاکمیت قانون؛
۶. حق اظهار نظر و پاسخگویی؛ (Kaufmann & Kraay, 2017; WB, 2007; Kaufmann et al, 1999: 4).

هر کدام از این شاخص‌ها بر چندین متغیر دیگر بنا شده است که از منابع متنوع و وسیع (۳۱ منبع) به دست می‌آید. داده‌های ارائه شده در مورد حکمرانی از پیمایش افراد و دولت، بخش خصوصی و جامعه مدنی حاصل می‌شود (Kaufmann et al, 2010: 4). از نظر بانک جهانی، حکمرانی بد با عناوین

کشورهای در حال توسعه حوزه وسیع‌تری را به لحاظ ماهیت سازمان سیاسی و ایدئولوژی و به تبع آن ترتیبات نهادی دارا هستند (متوسلی، ۱۳۸۲: ۱۵۰).

۵- حاکمیت قانون؛ حاکمیت حقوق یا قانون وقتی به وجود می‌آید که قدرت موجود و مشروع جامعه، اجرا و اعمال آن را چنان که هست تضمین کند، به عبارت دیگر اجرای قانون لزوماً می‌بایست مستقل از ارادهٔ مقنن و مجری آن باشد و حتی مقنن نیز تحت نفوذ اجرای قانون تدوین شده از جانب خود قرار می‌گیرد (نویمان، ۱۳۷۳: ۱۳۴).

هر نظام سیاسی و حقوقی در زمینه اوصاف حاکمیت قانون در مقام پاسخگویی و ارزیابی قرار گرفته است. بی شک اصل حاکمیت قانون، سنگ زیرین روابط بین دولت و ملت به شمار می‌آید. به گونه‌ای که این اصل، الهام بخش مفاهیم و اصول دیگری از قبیل قانون اساسی‌گرایی^{۳۰}، قانونیت^{۳۱}، صلاحیت^{۳۲}، مسئولیت^{۳۳}، پاسخگویی^{۳۴}، کنترل قضایی^{۳۵} و تفکیک قوا^{۳۶} و دیگر اصول و مفاهیم مرتبط است (مرکز مالیری، ۱۳۸۵: ۸).

۶- حق اظهار نظر و پاسخگویی؛ هر دولتی نیازمند یک سیستم پاسخگویی است زیرا لازمه دموکراسی، داشتن یک سیستم پاسخگویی می‌باشد پاسخگویی مبنای هر جامعه‌ای است که ادعا می‌کند، دموکراتیک است. امروزه دستگاه‌های دولتی با نوعی تعارض و دوگانگی مواجه‌اند: از یکسو، در مقابل مردمان و سازمان‌های ملی خود احساس مسؤولیت می‌کنند و باید در برابر نیازهای آنان پاسخگو باشند و از سوی دیگر، الزامات بین‌المللی و نیروهای جهانی آنان را وادار به اعمال روش‌ها و شیوه‌هایی می‌کند که در عمل مغایر خواست و انتظارات شهروندان آن‌هاست (الوانی و دانایی فرد، ۱۳۸۸: ۱۶ و ۱۷).

۴-۲ مفهوم خوشه‌بندی

خوشه‌بندی^{۳۷} یک مرحله مهم از فرآیند پردازش تحلیل داده، همراه با کاربردهای آن در حوزه‌های متعدد، تعریف شده است. بر اساس تعریفی ساده و اولیه، خوشه‌بندی به عنوان مقوله بخش‌بندی داده‌ها درون گروه‌ها یا خوشه‌ها معرفی شده، که این داده‌های موضوعی در همان گروه مشابه، مرتبط هستند؛ در صورتی که، این عناصر در گروه‌های مختلف، دارای مشابهت نیستند (Gionis, 2004). کراسکف^{۳۸} و دیگران (2005) معتقدند که مقصود از خوشه‌بندی، جداسازی عناصر درون دسته‌هایی است که صرفاً در بردار مشخصه مجموعه‌ای از اجزا ویژگی‌ها، به کار می‌رود (Kraskov, et al., 2005). روسل^{۳۹} (۲۰۰۶)، هدف خوشه‌بندی را بخش‌بندی یک مجموعه ساختارنیافته از عناصر، درون خوشه‌ها یا گروه‌های مشخص

آن‌ها بر این نکته تأکید دارند که فساد ناشی از حکمرانی ضعیف است. بانک جهانی فساد را به عنوان سوء استفاده از اختیارات عمومی، برای منافع شخصی یا گروهی، تعریف کرده است (World Bank, 1997).

۲- اثربخشی دولت؛ منظور از اثربخشی دولت، توانایی آن در تدوین و اجرای سیاست‌های صحیح و لازمه آن برخورداری از یک دستگاه اداری کارآمد است. یک دستگاه اداری کارآمد باید از قدرت و مهارت لازم برای اداره امور کشور برخوردار باشد تا از پس مشکلات هماهنگی در راه اندازی فعالیت‌های جدید برآیند (شاکری و دیگران، ۱۳۹۴).

اثربخشی بعد کیفی بهره‌وری است در ارتباط بسیار نزدیک با کیفیت و توان کاری نیروی انسانی است. اثربخشی نشانگر: (۱) هدف‌های واقعی به هدف‌های پیش‌بینی شده و (۲) عملکرد واقعی به عملکرد مورد انتظار است و از طریق بازده نیروی کار و سازمان اندازه‌گیری می‌شود. اثربخشی در واقع با هدف‌های مدیر و سازمان مشخص می‌شود و هویت پیدا می‌کند (حمیدی‌زاده، ۱۳۷۹: ۲۸).

۳- ثبات سیاسی (فقدان خشونت)؛ مفهوم ثبات سیاسی معانی متفاوتی را شامل می‌شود که محققان مختلف تلاش کرده‌اند برای اندازه‌گیری درجه یا میزان «ثبات سیاسی» موجود، آن‌ها را در دنیای خاص خودشان بسنجند (Hurwitz, 1973: 449). مثلاً ثبات سیاسی از نظر آکه^{۲۵} به معنای منظم بودن جریان تعاملات سیاسی است (Ake, 1974). هانتینگتون^{۲۶} ثبات را در نهادمندی سیاسی می‌داند (هانتینگتون، ۱۳۷۵). سریع القلم هم ثبات را مساوی با «قاعده-مندی» می‌داند (سریع القلم، ۱۳۷۸). ایان لاستیک^{۲۷}، ثبات سیاسی را به معنای قابل پیش‌بینی بودن رفتار سیاسی در آینده می‌داند (Lustick, 1979) و از نظر مارتین نیدلر^{۲۸} کشور باثبات، کشوری است که در آن حکومت از طریق انتخابات آزاد برگزیده شده باشد و بر اساس قانون حکومت کند (Needler, 1968; Ake, 1974: 585).

۴- کیفیت قوانین و مقررات؛ کیفیت قوانین و مقررات به میزان توانایی دولت در تدوین و اجرای خط‌مشی‌ها و تنظیم آن‌ها در جهت حصول و بهبود توسعه بخش‌های خصوصی می‌گویند. شاخص کیفیت قوانین و مقررات، بیانگر میزان مداخله دولت در اقتصاد، سیاست تجاری و محدودیت‌های سرمایه می‌باشد. به گفته رینولدز^{۲۹}؛ مهم‌ترین متغیر توصیفی منحصر به فرد در فرآیند توسعه اقتصادی کشورها سازمان سیاسی و تبحر مدیریتی دولت‌هاست. وظیفه‌ی اساسی دولت‌ها فراهم آوردن قانون، نظم و محافظت از حقوق مالکیت است. دولت‌ها در

بالاتری برخوردار بود، که به منظور پیش‌بینی شاخص‌های شش‌گانه حکمرانی خوب و چگونگی وضعیت کشور در پنج سال آینده مورد تحلیل قرار گرفت.

۳- روش پژوهش

پژوهش حاضر از نظر مخاطب «کاربردی» و از نوع ارزیابی است، چرا که به ارائه راهکارهای عملی برای وضعیت حکمرانی خوب در کشور، می‌پردازد. مخاطبین این پژوهش برنامه‌ریزان، خط‌مشی‌گذاران و تحلیل‌گران وضعیت حکمرانی خوب در کشور می‌باشند. پژوهش حاضر از نظر هدف، در قلمرو «پژوهش‌های توصیفی» قرار می‌گیرد؛ و قصد دارد که ارزیابی بانک جهانی در حوزه حکمرانی خوب را با رویکرد تطبیقی و با ابزار تحلیل خوشه‌ای مورد مطالعه قرار دهد. روش گردآوری و تحلیل داده‌ها در این پژوهش به صورت داده‌های کمی و از روش غیرتعاملی می‌باشد؛ پژوهش‌گر در این مطالعه از منبع اطلاعاتی «آمارهای موجود»، استفاده می‌کند.

۳-۱ جامعه آماری پژوهش

در جهان ۲۱۵ کشور داریم، که اطلاعات ۱۸۶ کشور، بر اساس میزان توسعه یافتگی آن‌ها در دسترس است. سازمان برنامه-ریزی توسعه سازمان ملل^{۴۲}، اطلاعات کشورها را بر مبنای شاخص توسعه یافتگی^{۴۳}، منتشر می‌کند (Human Development Report, 2015). کشورهای جهان در چهار گروه قرار می‌گیرند: گروه ۱؛ کشورهای توسعه یافته، گروه ۲: کشورهای در حال توسعه سطح بالا، گروه ۳: کشورهای در حال توسعه سطح متوسط، و گروه ۴: کشورهای در حال توسعه سطح پایین.

بنابراین برای بررسی حکمرانی خوب بر اساس شش شاخص (کنترل فساد، اثربخشی دولت، ثبات سیاسی و فقدان خشونت، کیفیت نظارت، حاکمیت قانون، حق اظهار نظر و پاسخگویی) برای ۱۸۶ کشور جهان از بانک جهانی، دیتاها استخراج گردید.

۳-۲ توصیف داده‌ها

گزارش شاخص‌های حکمرانی در سراسر جهان^{۴۴} (WGI) در ابعاد شش‌گانه حکمرانی، برای بیش از ۲۰۰ کشور و منطقه طی دوره ۱۹۹۶-۲۰۱۶ تخمین زده شده است. این شاخص‌ها بر اساس اطلاعات بیش از ۳۰ منبع اطلاعاتی موجود، تدوین و خلاصه گردیده، که گزارش دیدگاه‌ها و تجارب شهروندان، کارآفرینان، و خُبرگان بخش دولتی، خصوصی و سازمان‌های

معرفی می‌کند و شرح می‌دهد که شخص اغلب می‌خواهد اجزای خرد را به عنوان عوامل مشترک در همان خوشه‌ای قرار دهد که دارای صفات یکسان هستند، و عناصر غیر مشترک را، تا حد ممکن، در خوشه‌ای جای دهد که به آن تعلق دارد. وی همچنین بیان می‌کند که خوشه‌بندی در بسیاری از حوزه‌های موضوعی به کار گرفته شده و انواع زیادی از الگوریتم‌های خوشه‌بندی برای مقاصد و موقعیت‌های متفاوت وجود دارد (Rosell, 2006). تحلیل خوشه یا خوشه‌بندی در بردارنده الگوریتم‌های زیادی می‌باشد. یکی از ده الگوریتم برتر داده کاوی^{۴۰} که برای خوشه‌بندی به کار می‌رود K-Means نام دارد، که در این پژوهش مورد استفاده قرار گرفته است.

۲-۵ الگوریتم K-Means

الگوریتم K-Means یک روش تکراری ساده برای بخش-بندی یک مجموعه داده ارائه شده در تعدادی خوشه که توسط کاربر مشخص شده، می‌باشد. در الگوریتم K-Means ابتدا K عضو (که K تعداد خوشه‌ها است) بصورت تصادفی از میان n عضو به عنوان مراکز خوشه‌ها انتخاب می‌شود. سپس n-k عضو باقیمانده به نزدیک‌ترین خوشه تخصیص می‌یابند. بعد از تخصیص همه اعضا مراکز خوشه مجدداً محاسبه می‌شوند و با توجه به مراکز جدید به خوشه‌ها تخصیص می‌یابند و این کار تا زمانی که مراکز خوشه‌ها ثابت بماند ادامه می‌یابد. این الگوریتم توسط محققان زیادی در زمینه‌های مختلف بررسی شده است. در مقاله‌ای که توسط جین و دابز^{۴۱} (۱۹۸۸) نوشته شده تاریخچه مفصلی از K-Means به همراه توصیفات چندین گونه از آن ارائه شده است.

۲-۶ پیش‌بینی و سری زمانی

پیش‌بینی علم و هنر پیشگویی رویدادهای آینده است. پیش‌بینی عبارت است از فرآیند تخمین رویدادهای آینده از طریق تحلیل و بررسی داده‌های گذشته، به طوری که بدین منظور داده‌های گذشته به طور منظم و نظام‌مند با یک روش از پیش تعیین شده‌ای جهت برآوردی از آینده با یکدیگر ترکیب شوند. به روند مقادیر یک متغیر در طول زمان که به صورت دوره‌های زمانی با فواصل معین و یکسان تنظیم شده‌اند «سری زمانی» گفته می‌شود. در تحلیل سری زمانی وضعیت تغییرات یک متغیر در گذشته مورد بررسی قرار گرفته و به آینده تعمیم داده می‌شود. از بین چهار روش سری زمانی مورد بررسی در این پژوهش روش هموارسازی نمایی به شیوه ARIMA از دقت

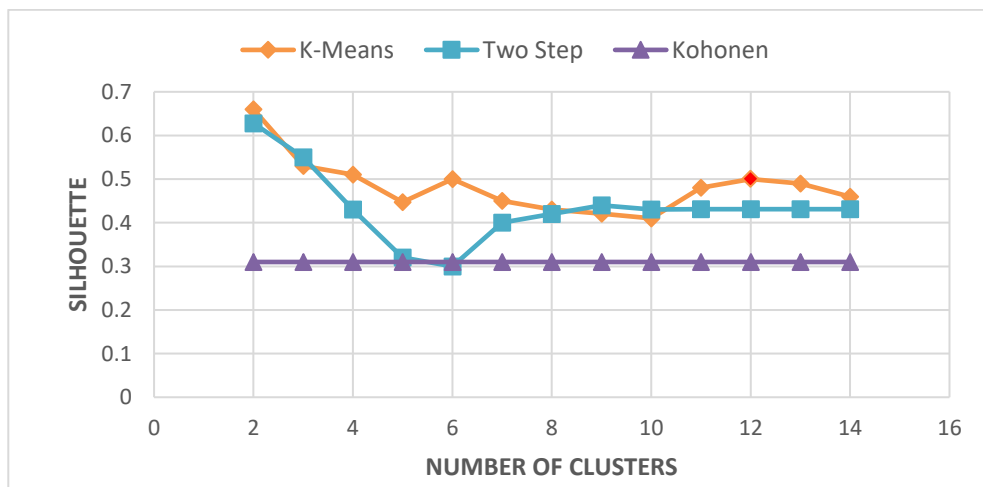
۴-۱ تعیین روش خوشه‌بندی

به منظور انتخاب روش مناسب خوشه‌بندی و تعداد خوشه مناسب از ضریب نیمرخ^{۴۸} استفاده شده است. پس از ساخت مدل هدف در نرم‌افزار SPSS Modeler 18، ضریب نیمرخ برای هر یک از روش‌های K-Means، Two Step و Kohonen به ازای تعداد خوشه‌های مختلف محاسبه شد و در نهایت روش K-Means با ۱۲ خوشه انتخاب گردید. (نمودار ۱) ضریب نیمرخ در تعداد خوشه‌های مختلف برای روش‌های خوشه‌بندی را نشان می‌دهد. لازم به ذکر است، بهترین حالت، استفاده از روش K-Means با ۲ خوشه است، و از آن جا که تعداد ۲ خوشه بسیار کم است و خاصیت تفکیک‌دهی کمی دارد، حد قابل قبول ضریب نیمرخ که (۰,۵) می‌باشد، ملاک انتخاب قرار گرفته است و لذا روش K-Means با ۱۲ خوشه به لحاظ تکنیکی قابل قبول می‌باشد و از سوی دیگر، تفکیک بهتری را نشان می‌دهد.

غیردولتی از سراسر جهان، در کیفیت جنبه‌های مختلف حکمرانی نقش داشته است. اندازه‌گیری هر یک از این شاخص‌ها در سراسر جهان، از میانگین داده‌هایی بدست آمده که برگرفته از منابع واقعی متناظر با مفهوم حکمرانی بوده است (The World Bank Group, 2017). گزارش بانک جهانی در زمینه شاخص‌های حکمرانی به صورت سالانه، توسط دانیل کافمن، مسئول موسسه حکمرانی منابع طبیعی^{۴۵} و موسسه بروکینگز^{۴۶}؛ و آرت کرای^{۴۷}، مسئول گروه تحقیقات توسعه بانک جهانی تهیه و ارائه می‌گردد.

داده‌های مربوط به پژوهش حاضر مربوط به بیش از ۲۰۰۰۰ دیتا برگرفته از شاخص حکمرانی خوب از منظر بانک جهانی در بین سال‌های ۱۹۹۶ تا ۲۰۱۶ است. داده‌های موجود به صورت نرمال‌سازی شده و در بازه (۲,۵+ تا ۲,۵-) قرار داشتند که این داده‌ها در یک پایگاه داده در نرم افزار اکسل ذخیره گردید.

۴- تحلیل یافته‌های پژوهش

نمودار ۱: ضرایب نیمرخ برای تعداد خوشه‌های متفاوت

میان آن‌ها جای دارد. تعداد اعضای هم خوشه‌ی کشور ایران در طی سال‌های متفاوت، متغیر بوده است.

در ادامه ۱۸۶ کشور جهان بر اساس شاخص‌های شش‌گانه حکمرانی خوب خوشه‌بندی شده‌اند. (جدول ۱) نشان دهنده خوشه‌ها در سال‌های ۱۹۹۶ تا ۲۰۱۶ است که کشور ایران در

جدول ۱- الف: هم‌خوشه‌های ایران

ردیف	۱۹۹۶	۱۹۹۸	۲۰۰۰	۲۰۰۲	۲۰۰۳	۲۰۰۴	۲۰۰۵	۲۰۰۶	۲۰۰۷
۱	آلبانی	آذربایجان	ج.ایران	عربستان	چین	ج.ایران	ج.ایران	عربستان	آذربایجان
۲	اوکراین	ج.ایران	بلاروس	چین	ج.ایران	بلاروس	بلاروس	روسیه	ج.ایران
۳	ج.ایران	بلاروس	لیبی	ج.ایران	بلاروس	کوبا	کوبا	ارمنستان	بلاروس
۴	بلاروس	کوبا	لائوس	کوبا	کوبا	لیبی	لیبی	چین	کوبا
۵	هندوراس	لیبی	ترکمنستان	مصر	لیبی	ویتنام	سوریه	الجزیره	لیبی
۶	قزاقستان	لائوس	سوریه	ویتنام	قزاقستان	سوریه	سوازیلند	آذربایجان	گابون
۷	بنگلادش	ترکمنستان	گینه استوایی	سوریه	ویتنام	سوازیلند	اریتریا	ج.ایران	قزاقستان
۸	لائوس	سوریه	کومور	سوازیلند	ترکمنستان	اریتریا	کوبا	ویتنام	کوبا
۹	زامبیا	گینه استوایی	توگو	اریتریا	سوریه			مصر	لائوس
۱۰	ترکمنستان	کامرون			گینه استوایی			مراکش	سوریه
۱۱	گینه استوایی	اتیوپی			سوازیلند			گابون	کامرون
۱۲	کومور	گینه			توگو			قزاقستان	گامبیا
۱۳	جیبوتی	کومور			اریتریا			ویتنام	موریتانی
۱۴	نیجر	توگو						کامبوج	رواندا
۱۵	جیبوتی							موریتانی	سوازیلند
۱۶		نیجر						رواندا	توگو
۱۷								سوازیلند	جیبوتی
۱۸								جیبوتی	

جدول ۱- ب: هم‌خوشه‌های ایران

ردیف	۲۰۰۸	۲۰۰۹	۲۰۱۰	۲۰۱۱	۲۰۱۲	۲۰۱۳	۲۰۱۴	۲۰۱۵	۲۰۱۶
۱	آذربایجان	ج.ایران	الجزیره	روسیه	ج.ایران	ج.ایران	ج.ایران	آذربایجان	روسیه
۲	ج.ایران	ونزوئلا	ج.ایران	اکوادور	ونزوئلا	ونزوئلا	ونزوئلا	ج.ایران	الجزیره
۳	بلاروس	تاجیکستان	ونزوئلا	الجزیره	لیبی	تاجیکستان	ترکمنستان	بلاروس	آذربایجان
۴	کوبا	عراق	تاجیکستان	ج.ایران	تاجیکستان	ترکمنستان	گینه استوایی	کوبا	ج.ایران
۵	فیجی	چاد	عراق	ونزوئلا	عراق	کنگو	میانمار	گابون	مصر
۶	لیبی	اتیوپی	بوروندی	مصر	سوریه	گینه استوایی	زیمباوه	قزاقستان	نیکاراگوئه
۷	گابون	گینه	چاد	بنگلادش	بوروندی	چاد	گینه-بیسائو	ویتنام	کامرون
۸	قزاقستان	میانمار	اتیوپی	کامبوج	چاد	هایتی	اریتریا	کامبوج	اتیوپی
۹	ویتنام	پاکستان	گینه	تاجیکستان	اتیوپی	میانمار	لائوس	گامبیا	گامبیا
۱۰	لائوس	زیمباوه	هایتی	تیمور شرقی	گینه	زیمباوه		گامبیا	گینه
۱۱	سوریه	ساحل عاج	ج.قرقیزستان	کنگو	پاکستان	آنگولا		سوازیلند	موریتانی
۱۲	گامبیا	نیجریه	موریتانی	کامرون	نیجریه	گینه-بیسائو		جیبوتی	میانمار
۱۳	سوازیلند	یمن	نپال	اتیوپی	یمن	اریتریا			سوازیلند
۱۴	آنگولا	سودان	پاکستان	گینه	سودان				توگو
۱۵	توگو	افغانستان	ساحل عاج	هایتی	سودان جنوبی				جیبوتی
۱۶	جیبوتی	کنگو	نیجریه	ج.قرقیزستان	افغانستان				

۱۷	ج.آفریقای مرکزی	یمن	لیبریا	کنگو
۱۸		سودان	ماداگاسکار	گینه-بیسائو
۱۹		افغانستان	موریتانی	ج.آفریقای مرکزی
۲۰		کنگو	نپال	

(جدول ۲) تعداد فراوانی کشورهای هم‌خوشه با ایران را نشان می‌دهد.

جدول ۲: فهرست فراوانی کشورهای هم‌خوشه با ایران

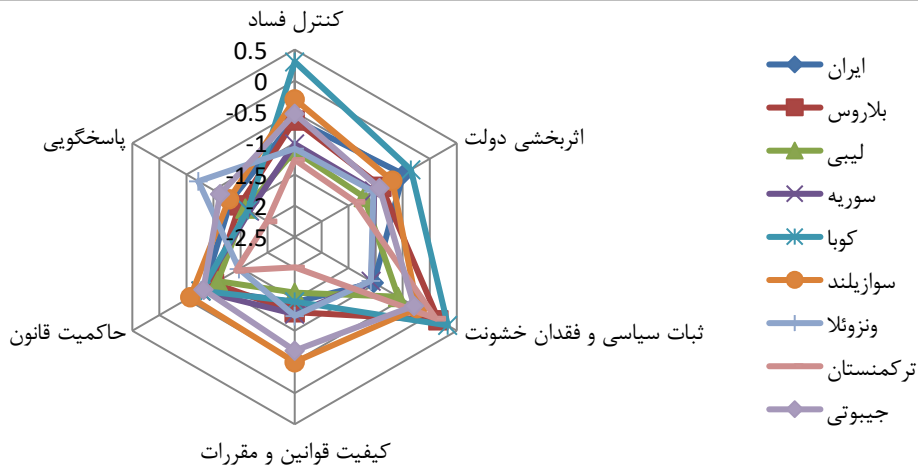
نام کشور	دفعات هم‌خوشه شدن	نام کشور	دفعات هم‌خوشه شدن	نام کشور	دفعات هم‌خوشه شدن
افغانستان	۳	گینه استوایی	۶	نیجر	۲
آلبانی	۱	اریتریا	۶	نیجریه	۴
الجزیره	۴	اتیوپی	۶	پاکستان	۳
آنگولا	۲	گابون	۴	فدراسیون روسیه	۳
آذربایجان	۵	گامبیا	۴	رواندا	۲
بنگلادش	۲	گینه	۶	عربستان سعودی	۲
بلاروس	۹	گینه-بیسائو	۳	سودان جنوبی	۱
بوروندی	۲	هایتی	۳	سودان	۳
کامبوج	۳	هندوراس	۱	سوازیلند	۹
کامرون	۴	عراق	۳	سوریه	۹
چاد	۴	قزاقستان	۶	تاجیکستان	۵
چین	۳	ج. قرقیزستان	۲	تیمور شرقی	۱
کومور	۳	لائوس	۶	توگو	۶
جمهوری کنگو	۲	لیبریا	۱	ترکمنستان	۶
ساحل عاج	۲	لیبی	۸	اوکراین	۱
کوبا	۹	ماداگاسکار	۱	ونزوئلا	۶
جیبوتی	۷	موریتانی	۵	ویتنام	۷
اکوادور	۱	مراکش	۱	جمهوری یمن	۳
ج. عربی مصر	۴	میانمار	۴	زامبیا	۱
ج.آفریقای مرکزی	۱	نپال	۲	زیمبابوه	۳

(جدول ۳) و (نمودار ۲) مقایسه ایران و کشورهای با بیش از پنج سال اشتراک در بین خوشه‌ها، از نظر میانگین شاخص‌های شش‌گانه حکمرانی خوب در بین سال‌های ۱۹۹۶ تا ۲۰۱۶ را نشان می‌دهد.

جدول ۳: ایران و کشورهای با بیش از ۵ سال اشتراک از نظر میانگین شاخص‌های حکمرانی خوب

شاخص‌های حکمرانی خوب	ایران	بلاروس	سوازیلند	کوبا	سوریه	لیبی	جیبوتی	ترکمنستان	ونزوئلا
کنترل فساد	-۰,۶۲۳۸۹	-۰,۶۳۲۵۱	-۰,۲۹۵۰۲	۰,۳۰۴۶۲۱	-۱,۰۱۲۹	-۱,۱۲۲۱۶	-۰,۵۲۸۹۲۲۵۶	-۱,۲۶۵۲۲	-۱,۰۸۶۸۱
اثربخشی دولت	-۰,۴۹۱۱۱	-۰,۸۹۰۶۹	-۰,۶۹۴۲۶	-۰,۳۵۱۴۷	-۱,۰۲۵۸۳	-۱,۲۲۰۰۸	-۰,۹۲۷۹۷۴۱۳	-۱,۳۷۵۵۶	-۱,۰۴۱۸۵
ثبات سیاسی	-۱,۰۳۷۷۸	۰,۱۶۲۲۲۱	-۰,۲۲۷۲۸	۰,۳۳۴۴۲	-۱,۰۸۴۱۱	-۰,۵۸۳۷۸	-۰,۲۹۰۴۲۹۸۷	۰,۱۱۰۴۶۴	-۱,۰۹۰۳۴

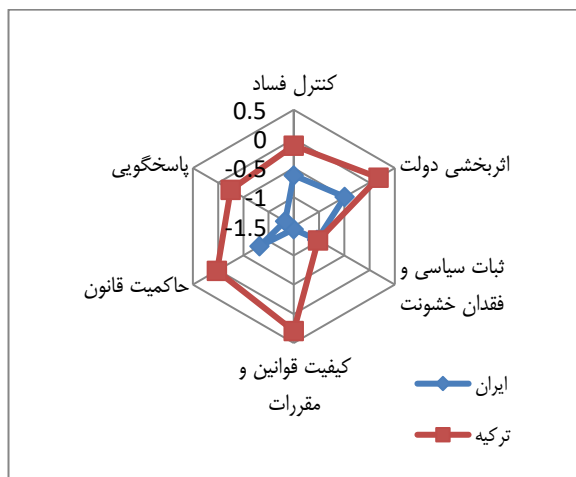
کیفیت قوانین و مقررات	-۱,۴۵۴۴۴	-۱,۲۹۶۱۹	-۰,۴۹۷۰۱	-۱,۴۶۳۸۳	-۱,۲۶۴۷۹	-۱,۶۰۸۰۱	-۰,۶۷۹۴۳۹۳۸	-۲,۰۱۳۹۵	-۱,۲۳۴۸۳
حاکمیت قانون	-۰,۸۲	-۱,۰۱۱۷۶	-۰,۵۷۰۶۷	-۰,۷۷۱۷۸	-۰,۷۶۹۷۶	-۱,۰۷۹۹۳	-۰,۸۱۳۹۵۵۶۲	-۱,۴۱۸۷۸	-۱,۴۷۳۸۱
پاسخگویی	-۱,۳۲۴۴۴	-۱,۴۸۵۰۸	-۱,۲۸۸	-۱,۶۳۸۲۵	-۱,۶۶۶۰۵	-۱,۵۹۲۳۸	-۱,۱۲۲۷۷۴۸	-۱,۹۹۵۹۹	-۰,۷۲۰۸۲

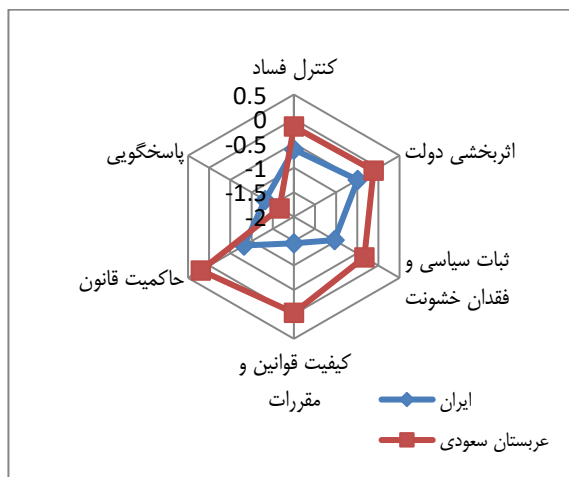
نمودار ۲: ایران و کشورهای با بیش از ۵ سال اشتراک از نظر میانگین شاخص‌های حکمرانی خوب

ثبات سیاسی تقریباً برابر است، و از نظر شاخص پاسخگویی نسبت به کشور عربستان سعودی در وضعیت بهتری قرار گرفته است.

(نمودار ۳ و ۴) مقایسه ایران با دو کشور همسایه عربستان و ترکیه، از نظر میانگین شاخص‌های شش‌گانه در بین سال‌های ۱۹۹۶ تا ۲۰۱۶ نشان می‌دهد. این شاخص‌ها در بازه بین (۲,۵+ تا ۲,۵-) برآورد شده است، ایران با کشور ترکیه از نظر شاخص

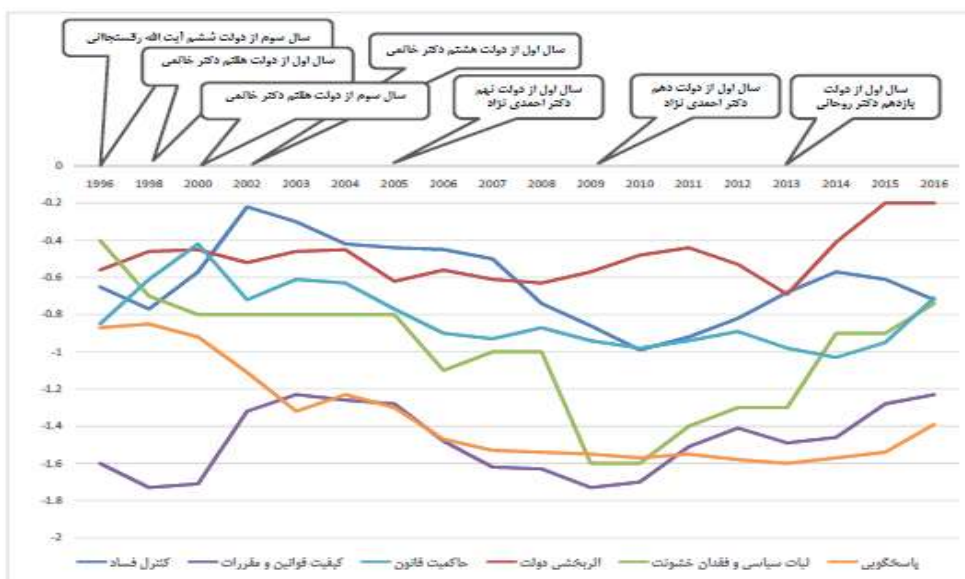
نمودار ۴: مقایسه ایران با ترکیه از نظر میانگین شاخص‌های حکمرانی خوب

نمودار ۳: مقایسه ایران با عربستان سعودی از نظر میانگین شاخص‌های حکمرانی خوب

این نهاد، امتیاز هر کشور بر حسب این شش شاخص سالانه اعلام می‌شود. این امتیازها در بازه (۲,۵+ تا ۲,۵-) قرار دارند. نمودار تغییرات امتیاز ایران در این شش شاخص را می‌توانید در (نمودار ۵) مشاهده نمایید.

۲-۴ تحلیل وضعیت ایران در شاخص‌های شش‌گانه بر اساس گزارش بانک جهانی، شش شاخص اصلی برای حکمرانی خوب، تعریف شده است. با توجه به سازمان‌های عضو

نمودار ۵: وضعیت ایران در شاخص‌های شش‌گانه حکمرانی خوب

نزولی در این شاخص داشتیم، ولی در دوره دولت هفتم و هشتم کاملاً این شاخص ثابت بوده و با شروع دولت نهم در سال ۱۳۸۴ سیر نزولی با شیب تند به اندازه (۰,۸) دیده می‌شود و در انتهای دولت دهم در وضعیت نسبتاً بهتری قرار می‌گیرد و این روند مختصر صعودی در دوران دولت یازدهم و پس‌گذشت یک سال در وضعیت با ثباتی قرار می‌گیرد. مجدداً از سال ۱۳۹۴ وضعیت ثبات سیاسی در کشور در حالت صعودی قرار گرفته است.

کیفیت قوانین و مقررات؛ این مورد بدترین وضعیت را در بین شاخص‌ها دارد. در طی بیست سال گذشته همیشه در بین بازه (۱,۲- تا ۱,۸-) قرار داشته است، و بهترین وضعیت آن در سال ۱۳۸۲ یعنی سال دوم از دولت هشتم بوده است که بعد از آن با شیب کم در وضعیت نزولی قرار می‌گیرد. با شروع دولت یازدهم با شیب بسیار مختصر در حد (۰,۲) سیر صعودی را نشان می‌دهد.

حاکمیت قانون؛ وضعیت حاکمیت قانون در کشور جای نگرانی دارد. طی بیست سال گذشته روند نزولی هر چند با شیب کم همیشه در این شاخص دیده می‌شود. که بهترین وضعیت آن مربوط به سال ۱۳۷۹ یعنی سال سوم از دولت هفتم به مقدار (۰,۴-) بوده است که البته نمی‌توان به عنوان یک وضعیت قابل قبول از آن نام برد، و بعد از آن دوره، شیب با سیر نزولی برقرار بوده است.

پاسخگویی؛ بعد از شاخص کیفیت قوانین و مقررات ضعیف‌ترین شاخص حکمرانی خوب در کشور، مربوط به پاسخگویی است. پاسخگویی در مدیریت دولتی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است و این در حالی است که این شاخص در کشور از وضعیت خوبی برخوردار نیست. این شاخص از سال ۱۳۸۴ به بعد یعنی

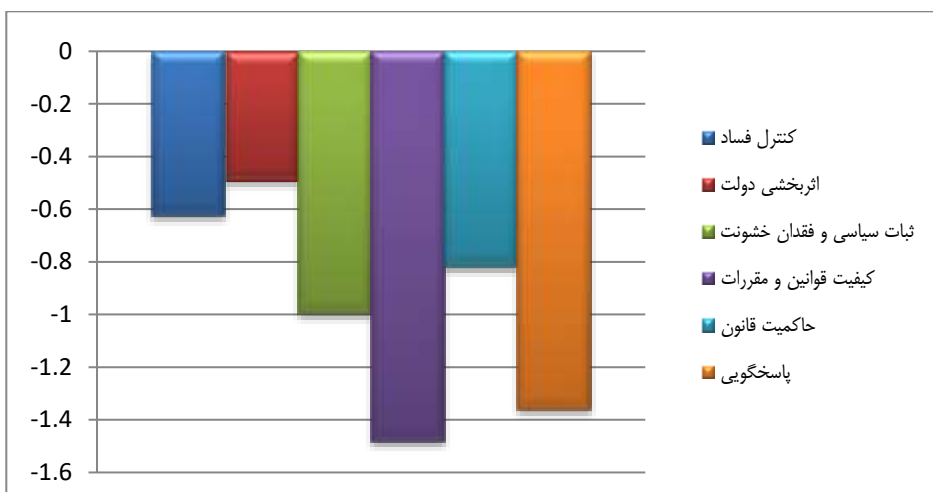
بر اساس دیتاهای بانک جهانی برای شش شاخص حکمرانی خوب، وضعیت ایران در بین سال‌های ۱۹۹۶ تا ۲۰۱۶ میلادی معادل ۱۳۷۵ تا ۱۳۹۵ ه. ش ترسیم گردیده، که دولت ششم تا دولت یازدهم در این طیف قرار می‌گیرند. یعنی دوره چهار ساله دوم از ریاست جمهوری آیت‌الله رفسنجانی، دو دوره ریاست جمهوری دکتر خاتمی، دو دوره ریاست جمهوری دکتر احمدی‌نژاد و دوره اول ریاست جمهوری دکتر روحانی را شامل می‌شود. در ذیل تحلیل تغییرات ایران در شاخص‌های شش‌گانه حکمرانی خوب بر اساس نمودار ارائه شده است:

کنترل فساد؛ شاخص کنترل فساد در طیف بیست ساله مورد بررسی، در سال ۲۰۰۲ میلادی معادل ۵۱۳۸۱ ه. ش در زمان دولت هفتم در بهترین وضعیت قرار داشته است. بعد از آن سیر نزولی پیدا می‌کند و در سال ۱۳۸۹ یعنی پس از گذشت یک سال از دولت دهم نمودار در پایین‌ترین وضعیت خود قرار می‌گیرد. بعد از آن به مرور تا سال ۱۳۹۳ با شیب کم، رشد صعودی می‌یابد. همان‌طور که مشخص است مجدداً در دو سال اخیر یعنی سال‌های ۱۳۹۴ و ۹۵ با شیبی به میزان (۰,۲) در حالت نزولی قرار گرفته است.

اثر بخشی دولت؛ شاخص اثر بخشی دولت از سال ۱۳۷۵ تا ۱۳۹۲ تغییر محسوسی نداشته است و در بازه بین (۰,۴-) تا (۰,۷-) با افت و خیزهای مختصری، همراه بوده است. از سال ۱۳۹۲ به بعد یعنی با شروع دولت یازدهم این شاخص سیر صعودی را طی می‌کند، که وضعیت بهتری را گزارش می‌دهد. ثبات سیاسی و فقدان خشونت؛ در ابتدای طیف یعنی سال ۱۳۷۵ این شاخص بهترین وضعیت را نسبت به بیست سال بعد داشته است. با شروع دولت هفتم اگرچه به اندازه (۰,۲) سیر

(-۰,۹) بوده است. میانگین شاخص‌های شش‌گانه حکمرانی خوب از سال ۱۹۹۶ تا ۲۰۱۶ در (نمودار ۶) نشان داده شده.

در حدود ۱۱ سال اخیر با در نظر گرفتن بازه (۲,۵+ تا ۲,۵-) مورد بررسی بانک جهانی، همواره در حدود (-۱,۶) بوده است. البته این شاخص در بهترین حالت در سال ۱۳۷۷ نیز در حدود

نمودار ۶: میانگین شاخص‌ها از ۱۹۹۶ تا ۲۰۱۶

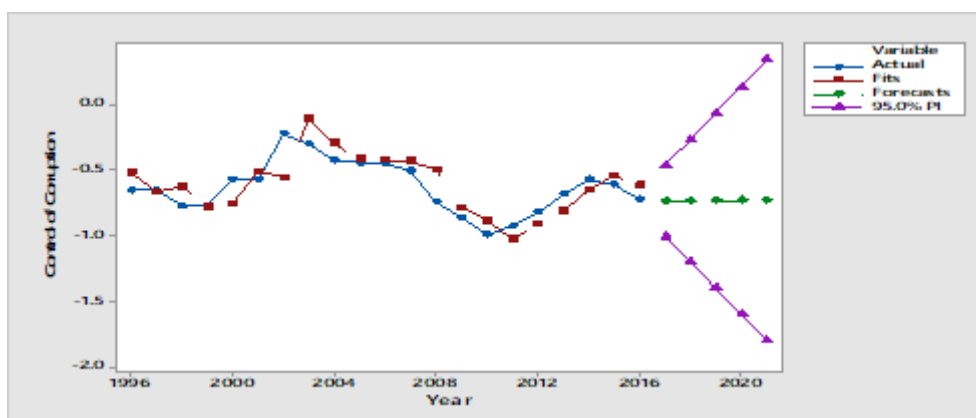
این میان دقت پیش‌بینی روش ARIMA از دیگر روش‌ها بالاتر است، لذا نتایج هر یک از شاخص‌ها براساس این روش ارائه می‌گردد.

۱- کنترل فساد

چنانچه از روش هموارسازی نمایی با استفاده روش ARIMA برای پیش‌بینی مقادیر شاخص کنترل فساد استفاده نماییم، (نمودار ۷) بدست می‌آید. همان‌طور که ملاحظه می‌شود، نمودار Fit شده، توانسته است هم‌پوشانی خوبی با داده‌های واقعی ایجاد کند.

۳-۴ پیش‌بینی حکمرانی خوب در ایران در افق زمانی ۲۰۲۱ با تحلیل سری زمانی

به منظور پیش‌بینی وضعیت ۵ سال آینده ایران از منظر شاخص‌های حکمرانی خوب هر یک از شاخص‌های شش‌گانه به تفکیک ارزیابی شد. بدین منظور مقادیر هر یک از شاخص‌ها در بازه زمانی ۱۹۹۶ تا ۲۰۱۶ با استفاده از چهار روش تحلیل سری زمانی یعنی روش خطی، تابع S، میانگین متحرک و هموار سازی نمایی به شیوه ARIMA مورد بررسی قرار گرفت، که در

نمودار ۷: نمودار هموارسازی نمایی

همچنین برآورد میزان شاخص کنترل فساد تا سال ۲۰۲۱ به صورت جدول زیر است:

بر اساس این معادله، میانگین قدر مطلق درصد خطا (MAPE) برابر ۲۳٫۴۳، میانگین قدر مطلق انحرافات (MAD) برابر ۰٫۱۱۱ و میانگین مربعات خطا (MSE) برابر ۰٫۰۱۸ است.

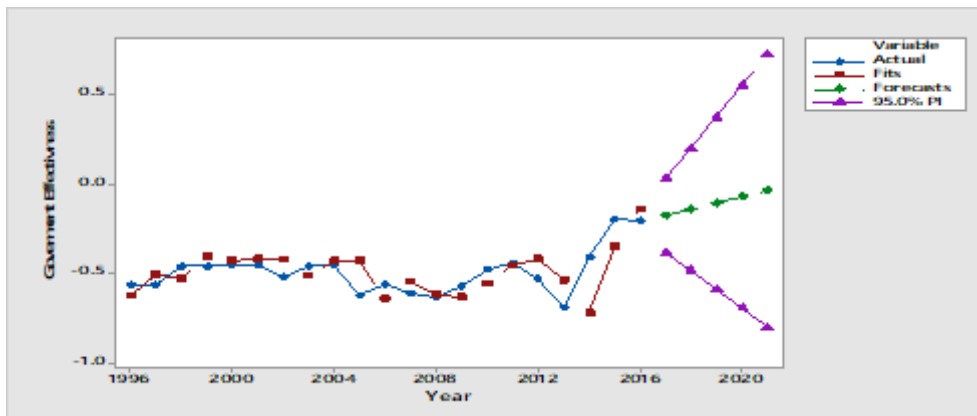
جدول ۴: پیش‌بینی شاخص کنترل فساد

سال	حد بالا	حد پایین	مقدار پیش‌بینی
۲۰۱۷	-۰٫۴۵۹۶۹۲	-۱٫۰۰۴۱۶	-۰٫۷۳۱۹۲۵
۲۰۱۸	-۰٫۲۶۴۵۰۳	-۱٫۱۹۵۲۰	-۰٫۷۲۹۸۵۱
۲۰۱۹	-۰٫۰۶۲۸۸۳	-۱٫۳۹۲۶۷	-۰٫۷۲۷۷۷۶
۲۰۲۰	۰٫۱۴۰۷۳۵	-۱٫۵۹۲۱۴	-۰٫۷۲۵۷۰۲
۲۰۲۱	۰٫۳۴۵۲۲۱	-۱٫۷۹۲۴۸	-۰٫۷۲۳۶۲۷

استفاده نماییم، (نمودار ۸) بدست می‌آید. همان‌طور که ملاحظه می‌شود، نمودار Fit شده، توانسته است هم‌پوشانی خوبی با داده‌های واقعی ایجاد کند.

۲- اثر بخشی دولت

چنانچه از روش هموارسازی نمایی با استفاده روش ARIMA برای پیش‌بینی مقادیر شاخص اثربخشی دولت

نمودار ۸: نمودار هموارسازی نمایی

همچنین برآورد میزان شاخص اثربخشی دولت تا سال ۲۰۲۱ به صورت جدول زیر است:

بر اساس این معادله، میانگین قدر مطلق درصد خطا (MAPE) برابر ۱۹٫۴۶، میانگین قدر مطلق انحرافات (MAD) برابر ۰٫۰۸۳ و میانگین مربعات خطا (MSE) برابر ۰٫۰۱۱ است.

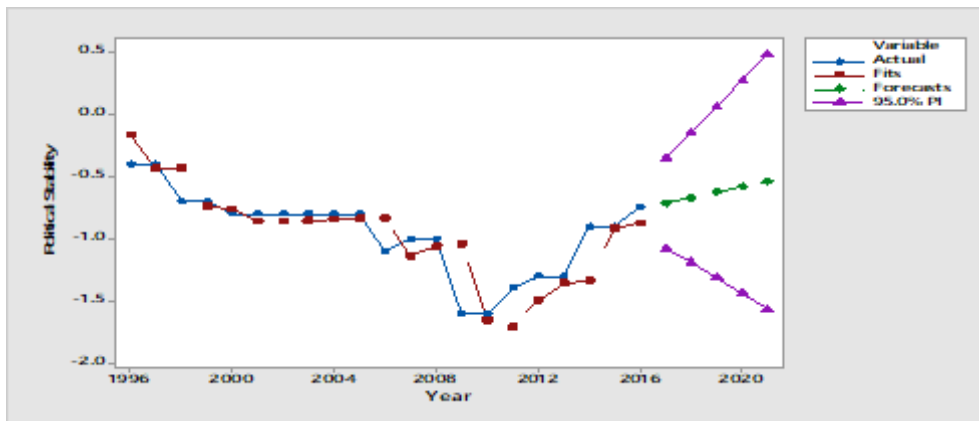
جدول ۵: پیش‌بینی شاخص اثربخشی دولت

سال	حد بالا	حد پایین	مقدار پیش‌بینی
۲۰۱۷	۰٫۰۲۸۸۵۴	-۰٫۳۸۲۴۸۲	-۰٫۱۷۶۸۱۴
۲۰۱۸	۰٫۱۹۷۲۴۹	-۰٫۴۸۱۳۱۵	-۰٫۱۴۲۰۳۳
۲۰۱۹	۰٫۳۷۰۷۶۰	-۰٫۵۸۵۲۶۴	-۰٫۱۰۷۲۵۲
۲۰۲۰	۰٫۵۴۵۹۵۴	-۰٫۶۹۰۸۹۶	-۰٫۰۷۲۴۷۱
۲۰۲۱	۰٫۷۲۱۸۹۷	-۰٫۷۹۷۲۷۸	-۰٫۰۳۷۶۹۰

استفاده نماییم، (نمودار ۹) بدست می‌آید. همان‌طور که ملاحظه می‌شود، نمودار Fit شده، توانسته است هم‌پوشانی خوبی با داده‌های واقعی ایجاد کند.

۳- ثبات سیاسی و فقدان خشونت

چنانچه از روش هموارسازی نمایی با استفاده روش ARIMA برای پیش‌بینی مقادیر شاخص ثبات سیاسی

نمودار ۹: نمودار هموارسازی نمایی

همچنین برآورد میزان شاخص ثبات سیاسی تا سال ۲۰۲۱ به صورت جدول زیر است:

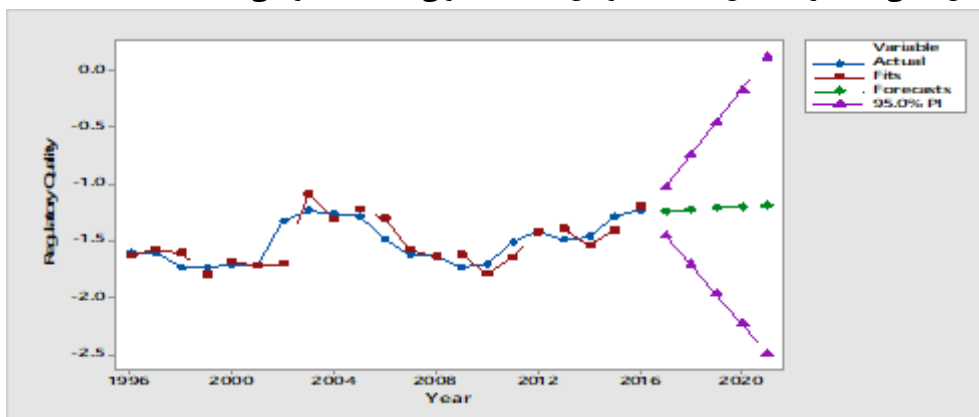
بر اساس این معادله، میانگین قدر مطلق درصد خطا (MAPE) برابر ۱۶,۲۵، میانگین قدرمطلق انحرافات (MAD) برابر ۰,۱۴۷ و میانگین مربعات خطا (MSE) برابر ۰,۰۴۲ است.

جدول ۶: پیش‌بینی شاخص ثبات سیاسی

سال	حد بالا	حد پایین	مقدار پیش‌بینی
۲۰۱۷	-۰,۳۵۲۵۰۱	-۱,۰۷۵۸۲	-۰,۷۱۴۱۵۸
۲۰۱۸	-۰,۱۵۳۷۹۰	-۱,۱۸۷۲۰	-۰,۶۷۰۴۹۴
۲۰۱۹	۰,۰۵۴۶۰۶	-۱,۳۰۸۲۷	-۰,۶۲۶۸۳۱
۲۰۲۰	۰,۲۶۷۰۷۵	-۱,۴۳۳۴۱	-۰,۵۸۳۱۶۷
۲۰۲۱	۰,۴۸۱۵۹۹	-۱,۵۶۰۶۱	-۰,۵۳۹۵۰۳

استفاده نماییم، (نمودار ۱۰) بدست می‌آید. همان‌طور که ملاحظه می‌شود، نمودار Fit شده، توانسته است هم‌پوشانی خوبی با داده‌های واقعی ایجاد کند.

۴- کیفیت قوانین و مقررات
چنانچه از روش هموارسازی نمایی با استفاده روش ARIMA برای پیش‌بینی مقادیر شاخص کیفیت قوانین

نمودار ۱۰: نمودار هموارسازی نمایی

۰,۰۱۴ است. همچنین برآورد میزان شاخص کیفیت قوانین تا سال ۲۰۲۱ به صورت جدول زیر است:

بر اساس این معادله، میانگین قدر مطلق درصد خطا (MAPE) برابر ۶,۰۰۰۲۶، میانگین قدرمطلق انحرافات (MAD) برابر ۰,۰۸۶ و میانگین مربعات خطا (MSE) برابر

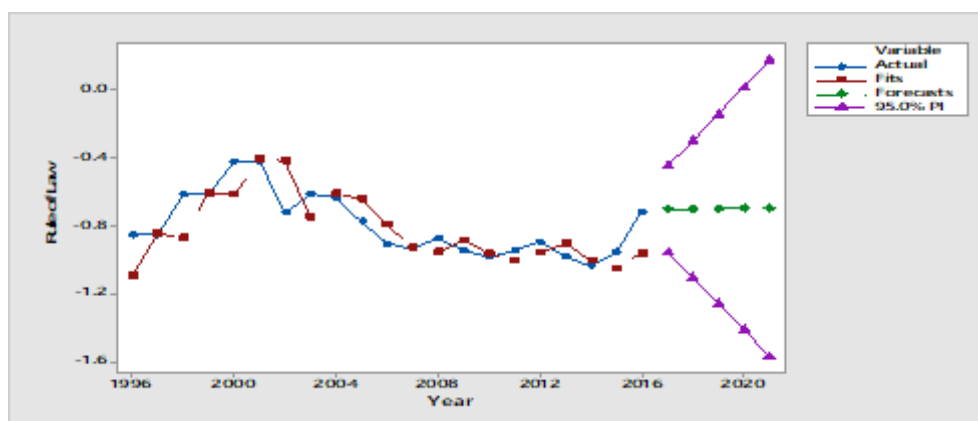
جدول ۶: پیش‌بینی شاخص کیفیت قوانین و مقررات

سال	حد بالا	حد پایین	مقدار پیش‌بینی
۲۰۱۷	-۱,۰۲۵۰۰	-۱,۴۴۸۸۴	-۱,۲۳۶۹۲
۲۰۱۸	-۰,۷۴۱۱۱	-۱,۷۰۶۱۸	-۱,۲۲۳۶۵
۲۰۱۹	-۰,۴۵۵۳۸	-۱,۹۶۵۳۷	-۱,۲۱۰۳۷
۲۰۲۰	-۰,۱۶۹۲۷	-۲,۲۲۴۹۳	-۱,۱۹۷۱۰
۲۰۲۱	-۰,۱۱۶۹۸	-۲,۴۸۴۶۴	-۱,۰۸۳۸۳

۵- حاکمیت قانون

چنانچه از روش هموارسازی نمایی با استفاده روش ARIMA برای پیش‌بینی مقادیر شاخص حاکمیت قانون

استفاده نماییم، (نمودار ۱۱) بدست می‌آید. همان‌طور که ملاحظه می‌شود، نمودار Fit شده، توانسته است هم‌پوشانی خوبی با داده‌های واقعی ایجاد کند.

نمودار ۱۱: نمودار هموارسازی نمایی

بر اساس این معادله، میانگین قدر مطلق درصد خطا (MAPE) برابر ۱۴,۷۳، میانگین قدرمطلق انحرافات (MAD) برابر ۰,۱۰۴ و میانگین مربعات خطا (MSE) برابر ۰,۰۱۹ است.

همچنین برآورد میزان شاخص حاکمیت قانون تا سال ۲۰۲۱ به صورت جدول زیر است:

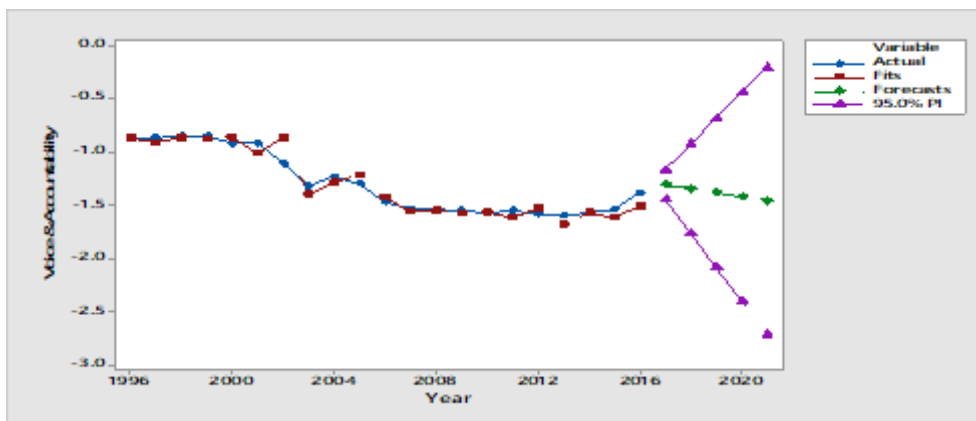
جدول ۷: پیش‌بینی شاخص حاکمیت قانون

سال	حد بالا	حد پایین	مقدار پیش‌بینی
۲۰۱۷	-۰,۴۴۴۲۰۳	-۰,۹۵۳۷۳	-۰,۶۹۸۹۶۶
۲۰۱۸	-۰,۲۹۵۴۲۸	-۱,۰۹۹۴۸	-۰,۶۹۷۴۵۳
۲۰۱۹	-۰,۱۴۰۰۱۵	-۱,۲۵۱۸۷	-۰,۶۹۵۹۴۱
۲۰۲۰	۰,۰۱۷۷۴۷	-۱,۴۰۶۶۰	-۰,۶۹۴۴۲۸
۲۰۲۱	۰,۱۷۶۵۹۲	-۱,۵۶۲۴۲	-۰,۶۹۲۹۱۶

۶- پاسخگویی

چنانچه از روش هموارسازی نمایی با استفاده روش ARIMA برای پیش‌بینی مقادیر شاخص پاسخگویی استفاده

نماییم، (نمودار ۱۲) بدست می‌آید. همان‌طور که ملاحظه می‌شود، نمودار Fit شده، توانسته است هم‌پوشانی خوبی با داده‌های واقعی ایجاد کند.

نمودار ۱۲: نمودار هموارسازی نمایی

بر اساس این معادله، میانگین قدر مطلق خطا (MAPE) برابر ۴,۷۰۱، میانگین قدرمطلق انحرافات (MAD) برابر ۰,۰۵۷ و میانگین مربعات خطا (MSE) برابر ۰,۰۰۶ است. همچنین برآورد میزان شاخص پاسخگویی تا سال ۲۰۲۱ به صورت جدول زیر است:

جدول ۸: پیش‌بینی شاخص پاسخگویی

سال	حد بالا	حد پایین	مقدار پیش‌بینی
۲۰۱۷	-۱,۱۶۵۶۰	-۱,۴۴۵۹۳	-۱,۳۰۵۷۶
۲۰۱۸	-۰,۹۲۵۷۸	-۱,۷۶۱۶۵	-۱,۳۴۳۷۱
۲۰۱۹	-۰,۶۸۵۹۶	-۲,۰۷۷۳۶	-۱,۳۸۱۶۶
۲۰۲۰	-۰,۴۴۶۱۵	-۲,۳۹۳۰۸	-۱,۴۱۹۶۱
۲۰۲۱	-۰,۲۰۶۳۳	-۲,۷۰۸۸۰	-۱,۶۵۷۵۶

بین این سال‌ها برای ایران تعیین و مورد تحلیل قرار گرفت. در طی بیست سال گذشته شاخص‌ها در بین بازه منفی (۱,۸- تا ۰,۲-) قرار گرفتند و نشان می‌دهد که از روند خاصی برخوردار نبوده و تنها نوسانات زیادی در این بازه داشته است. برای مثال در سال ۲۰۱۶ میلادی معادل ۵۱۳۹۵.۱۳ کشور در این بازه از نظر شاخص‌های حاکمیت قانون، کیفیت قوانین و مقررات؛ ثبات سیاسی؛ و پاسخگویی روند صعودی نسبت به گذشته داشته؛ اثر بخشی دولت در حال ثبات بوده؛ کنترل فساد شیب نزولی داشته است. سپس برای پیش‌بینی وضعیت حکمرانی خوب در کشور برای افق زمانی ۲۰۲۱ از تحلیل سری زمانی استفاده شد. که نتایج نشان می‌دهد در آینده شاخص‌های پاسخگویی، حاکمیت قانون و کنترل فساد در کشور مسئله‌مند خواهند بود، و روند بقیه شاخص‌ها بهبود مختصری را نشان می‌دهد. از طرفی، در طیف بیست ساله‌ای که مورد بررسی قرار گرفت، مشاهده گردید شاخص پاسخگویی و حاکمیت قانون از روند مناسبی برخوردار نبودند و در بین دیگر شاخص‌ها

در نهایت، نتایج تحلیل سری زمانی نشان می‌دهد، در افق زمانی ۲۰۲۱ وضعیت شاخص ثبات سیاسی به میزان (۰,۲۱)؛ اثربخشی دولت به میزان (۰,۱۷)؛ کیفیت قوانین و مقررات به میزان (۰,۱۵)؛ بهبود خواهند یافت. شاخص پاسخگویی به میزان (۰,۲۶) افت خواهد داشت؛ و شاخص حاکمیت قانون و کنترل فساد تقریباً بدون تغییر باقی خواهد ماند.

۵- نتیجه‌گیری

حکمرانی خوب امروزه به مثابه یک دستگاه سنجش وضعیت حکمرانی در کشورهای مختلف دنیا به کار می‌رود و کشورها بر اساس شاخص‌های تعیین شده در این دستگاه ارزیابی و رتبه‌بندی می‌شوند. نتایج حاصل از خوشه‌بندی، جایگاه ایران را در بین کشورهای جهان در طی سال‌های ۱۹۹۶ تا ۲۰۱۶ بر مبنای شاخص‌های حکمرانی خوب، و تعداد دفعات هم خوشه‌شدن ایران با دیگر کشورها، نشان می‌دهد. از طرفی، روند تغییرات شاخص‌های شش‌گانه در

روند بهبود شاخص‌های حکمرانی خوب به ویژه پاسخگویی، حاکمیت قانون و کنترل فساد در کشور، را مورد توجه قرار دهند تا دلایل افت این شاخص‌ها در آینده، از هم اکنون مورد بررسی قرار گیرد و مسائل پیش روی روند حکمرانی خوب در کشور مرتفع گردد.

۱۲) میدری، احمد. (۱۳۸۵). مقدمه‌ای بر نظریه حکمرانی خوب، فصلنامه رفاه اجتماعی، سال ششم، شماره ۲۲.

۱۳) نویمان، فرانتس. (۱۳۷۳). آزادی و قدرت قانون، ترجمه: عزت‌الله فولادوند، تهران، نشر: خوارزمی.

۱۴) هانتینگتون، ساموئل. (۱۳۷۵). درک توسعه سیاسی، ترجمه: پژوهشکده مطالعات راهبردی، تهران، انتشارات پژوهشکده مطالعات راهبردی.

۱۵) یگانگی، سیده عاطفه؛ الوانی، سید مهدی؛ معمارزاده طهران، غلامرضا. (۱۳۹۵). اولویت‌بندی شاخص‌های حکمرانی خوب در سازمان‌های کار، نشریه رسالت مدیریت دولتی، دوره ۷، شماره ۲۱، ص ۱-۹.

16) Ake, Claude. (1974). Modernization and Political Instability, World Politics, V. 26, N. 4.

17) Baptiste, J.B., (2003). Bad Governanve and Low Foreign Direct Investment in HAITI. Antwerp university.

18) Börzel, T. A., & Grimm, S. (2018). Building Good (Enough) Governance in Postconflict Societies & Areas of Limited Statehood: The European Union & the Western Balkans. Dædalus, 147(1), 116-127.

19) D'heygere, T., Goethals, P. L., & Pauw, N. D, (2003), Use of genetic algorithms to select input variables in decision tree models for the prediction of benthic macroinvertebrates, Ecological Modelling, Vol.160, pp.1-8.

20) De Graaf, Gjalte. (2013). Discourse and Tractable Morality. In Handbook of the Philosophical Foundations of Business Ethics, edited by Christoph Lütge, 581-602.

21) Farazmand, A. (1999). globalization and public administration , RAR, 59(6)nov./dec.

22) Fayyad U. M., Piatetsky-Shapiro G., Smyth P., uthursamy R.,(1996), Advances in Knowledge discovery and data mining.

همواره در پایین‌ترین سطح قرار داشتند. از این رو، نتایج تحقیق برای سال ۲۰۲۱ دور از انتظار نمی‌باشد. بنابراین انتظار می‌رود برنامه‌ریزان، خط‌مشی‌گذاران و تحلیل‌گران وضعیت حکمرانی خوب در کشور تأکید بیشتری به منظور بهبود شرایط «پاسخگویی» و «حاکمیت قانون» لحاظ نمایند. به علاوه، پیشنهاد می‌گردد پژوهش‌گران چگونگی

فهرست منابع

۱) حمیدی‌زاده، محمدرضا. (۱۳۷۹). بررسی سازه‌ها و راه‌های ارتقای اثربخشی نیروی کار، فصلنامه مدیریت دولتی، شماره ۳۸ و ۳۹، صص ۲۷-۴۳.

۲) دانایی‌فرد، حسن؛ الوانی، مهدی. (۱۳۸۸). مقدمه‌ای بر فلسفه نظریه‌های مدیریت دولتی، انتشارات صفار- اشراقی، چاپ اول.

۳) زاهدی، شمس‌السادات؛ ابراهیم‌پور، حبیب (۱۳۹۱)، حکمرانی مبتنی بر پایداری (با تأکید بر حفاظت محیطی)، سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت).

۴) ساعی، علی؛ روشن، تینا. (۱۳۸۹). تحلیل درک کیفیت حکمرانی در ایران، نشریه مطالعات فرهنگی و ارتباطات، دوره ۶، شماره ۲۱، صص ۱۶۷-۱۸۵.

۵) سریع‌القلم، محمود. (۱۳۷۸). ثبات سیاسی و توسعه سیاسی، اطلاعات سیاسی- اقتصادی، شماره ۱۴۵ و ۱۴۶، صص ۴-۱۱.

۶) شاکری، محبوبه؛ جعفری صمیمی، احمد؛ کریمی موغاری، زهرا. (۱۳۹۴). ارتباط بین متغیرهای نهادی و رشد اقتصادی: معرفی شاخص نهادی جدید برای منطقه خاورمیانه و شمال آفریقا، فصلنامه علمی- پژوهشی پژوهش‌های رشد و توسعه اقتصادی، سال ششم، شماره ۲۱.

۷) عباس‌زادگان، محمد. (۱۳۸۰). مدیریت بر سازمان‌های نا آرام، تهران، انتشارات امیر کبیر، چاپ دوم.

۸) قلی‌پور، رحمت‌الله. (۱۳۸۷). حکمرانی خوب و الگوی مناسب دولت، تهران: معاونت پژوهشی دانشگاه آزاد اسلامی- دفتر گسترش تولید علم، مجمع تشخیص مصلحت نظام.

۹) متوسلی، محمود. (۱۳۸۲). توسعه اقتصادی، تهران، سمت، چاپ اول.

۱۰) محمدزاده، یوسف؛ حکمتی‌فرید، صمد؛ شریفی، المیرا. (۱۳۹۶). تأثیر اندازه دولت بر حکمرانی خوب و عملکرد اقتصادی در کشورهای منتخب، نشریه پژوهش‌های رشد و توسعه اقتصادی، دوره ۷، شماره ۲۶، صص ۹۷-۱۱۲.

۱۱) مرکز‌المیری، احمد. (۱۳۸۵). حاکمیت قانون (مفاهیم، مبانی و برداشت‌ها)، تهران، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، چاپ اول.

- 34) Kaufmann, [Daniel](#); Kraay, [Aart](#). (2017). [World Bank](#): The Worldwide Governance Indicators (WGI), 1996–2016.
- 35) Kraskov, A. [et al] (2005). "Hierarchical clustering using mutual information". *Europhysics Letters*, 70 (2) 278 – 284.
- 36) Lustick, I. (1979). Stability in deeply divided societies: consociationalism versus control. *World Politics*, 31(3), 325-344.
- 37) Needler, M. C. (1968). Political development and socioeconomic development: the case of Latin America. *American Political Science Review*, 62(3), 889-897.
- 38) Pavel B., (2004), Survey of Clustering Data Mining Techniques. Accrue Software, Inc.
- 39) Perry, J. L., de Graaf, G., van der Wal, Z. and van Montfort, C. (2014), Returning to Our Roots: "Good Government" Evolves to "Good Governance". *Public Admin Rev*, 74: 27–28. doi:10.1111/puar.12164
- 40) Rhodes, R. A. W. (2007). Understanding Governance: Ten Years On. *Organization Studies* 28(8): 1243–64.
- 41) Rosell, Magnus (2006). Introduction to information retrieval and text clustering. Retrieved Feb.19, 2007, from: www.nada.kth.se/~rosell/undervisning/sprakt/irintro060801.pdf
- 42) Rotberg, R. I. (2014). Good governance means performance and results. *Governance*, 27(3), 511-518.
- 43) Smith, B. C. (2007). Good governance and development. Palgrave Macmillan.
- 44) Stiglitz, J. E. (1998). More instruments and broader goals: moving toward the post-Washington consensus (p. 2). Helsinki: UNU/WIDER.
- 45) The World Bank Group. (2017). [World Bank](#): The Worldwide Governance Indicators (WGI) Project, 1996–2016. <http://info.worldbank.org>.
- 46) Weiss, T., G. (2000). Governance. *Good Governance and Global Governance, Conceptual and Actual Challenges*. Third World Quarterly, 21(5), 795-815.
- 23) Gionis, Aristides; Mannila, Heikki; Tsaparas, Panayiotis (2004). Clustering aggregation. Helsinki Institute for Information Technology, BRU, Department of Computer Science, University of Helsinki, Finland. Retrieved feb.13, 2007, from: www.cs.helsinki.fi/u/gionis/papers/icde05.pdf
- 24) Grindle, M. S. (2017). Good governance, RIP: A critique and an alternative. *Governance*, 30(1), 17-22.
- 25) Han J, Kamber M, Pei J.(2006). *Data Mining: Concepts and Techniques*. 2nd ed. San Francisco, CA: Morgan Kaufmann Publishers.
- 26) Han J., Kamber M., (2001), *Data mining: concepts and techniques* (Morgan-Kaufman Series of Data Management Systems), San Diego: Academic Press.
- 27) Han, J., Kamber, M., (2001). *Data Mining: Concepts and Techniques*, San Diego Academic Press.
- 28) Human Development Report, (2015). *Work for Human Development. Empowered lives. Resilient nations*. Published for the. United Nations. Development.
- 29) Hurwitz, Leon. (1973). *Contemporary Approaches to Political Stability*, *Comparative Politics*, V. 5, N. 3.
- 30) Kantardzic, Mehmed. (2003). *Data mining: concepts, models & algorithms*. Wiley: IEEE press.
- 31) Kaufmann, D, Kraay, A & Zoido-Lobaton, P. (2000). *Governance Matters II: Updated Indicators for 2000-01 Policy Research Working Paper*. Washington DC: World Bank.
- 32) Kaufmann, D., Kraay, A., & Mastruzzi, M. (2010). The worldwide governance indicators: Methodology and Analytical Issues. *World Bank Policy Research Working Paper* 54(30), 1-31.
- 33) Kaufmann, D., Kraay, A., & Zoido-Lobaton, P. (1999). *Governance Matters: Policy Research Working Paper*. Washington DC: World Bank.

24. Gunnar Myrdal
25. Ake
26. Samuel P. Huntington
27. Ian Lustick
28. Martin Needler
29. Reynolds
30. Constitutionalism
31. Legality
32. Jurisdiction
33. Responsibility
34. Accountability
35. Judicial Review
36. Separation of Powers
37. Clustering
38. Kraskov
39. Magnus Rosell
- 47) World Bank. (1989). Sub-Saharan Africa: From Crisis to Sustainable Growth, Available online at: http://www-wds.worldbank.org/external/default/WDSContentServer/IB/1999/12/02/000178830_98101901364149/Rendered/PDF/multi0page.pdf
- 48) World Bank. (1997). Helping Countries Combat Corruption: The Role of the World Bank, Poverty Reduction and Economic Management Network, Washington DC.
- یادداشت‌ها
۴۰. کنفرانس بین‌المللی IEEE ده الگوریتم برتر در داده کاوی را برای ارائه در ICDM 06 در هونگ کونگ شناسایی کرد، که در دسامبر ۲۰۰۶ ارائه گردید: C4.5, SVM, K-Means, Apriori, EM, PageRank, AdaBoost, KNN, Naive Bayes, and CART این ده الگوریتم برتر دسته بندی، خوشه بندی، یادگیری آماری، تحلیل انجمنی، و کاوش پیوند را در بر می‌گیرند، که همگی از مهمترین موضوعات در داده کاوی به شمار می‌روند.
41. Jain, A. K., & Dubes, R. C. (1988). Algorithms for clustering data. Prentice-Hall, Inc..
42. United Nations Development Programme (UNDP)
43. Human Development Index (HDI)
44. The Worldwide Governance Indicators
45. Natural Resource Governance Institute
46. Brookings Institution
47. Aart Kraay
48. Silhouette
1. World Bank
2. Control of Corruption
3. Government Effectiveness
4. Political Stability (No Violence)
5. Regulatory Quality
6. Rule of Law
7. Voice & Accountability
8. Mutually Exclusive
9. Hierarchical
10. Overlapping
11. Mary Robinson
12. Huge, et al.
13. Neumayer
14. Jerisat
15. Börzel & Grimm
16. Rotberg, 2014
17. MERILEE S. GRINDLE
18. World Development Report
19. Daniel Kufmann, Aart Kraay, Pablo.Zoido.Lobaton
20. Economist Intelligence Unit
21. International Country Risk Group
22. The Heritage Foundation
23. Freedom House